

NÉMETH ANDOR

Egy foglalt páholy története

SCOLAR

ELSŐ RÉSZ

Hol vagy, Titusz?

Bizonyos élőlények megmerevednek és halottnak tettetik magukat, ha veszélyeztetve érzik biztonságukat. Jámbor másféleképpen védekezett a szeszínű életérzését megbolygató kellemetlen, kínos vagy éppen lesújtó benyomások ellen: megbénult szellemileg. Most is ehhez a bevált védekezéshez folyamodott. Ahelyett, hogy levegő után kapkodva megkérdezte volna az ismeretlentől, aki rácsengetett, mit tud még, beszéljen, mondjon el mindent, az istenért, ernyedten a villára ejtette a kagylót. Mire utánanyúlt, már szétkapcsolták a beszélgetést.

– Tisztára meghülyültem – bosszankodott. – Vissza se tudom hívni, hiszen meg sem nevezte magát. Nyilván abban a hiszemben volt, hogy ismerem a hangját. Ki lehetett? – S azon kapta magát, hogy a halott helyett a hanggal foglalkozik.

Intelligens hang volt, felindultságában is dallamos. „Titusz meghalt!”, kiáltotta kifulladásra a kagylóba, mintha lobogó hajjal szaladna az éjszakában, hogy mint Pán halálát a nimfák és najádok, világgá jajongja: „Titusz nincs többé!” – Lehet, hogy nem is ismerjük egymást, kom-

bínálgatott Jámbor tovább. Talán valami távolabb álló résztvevő, aki csak véletlenül keveredett bele a tragédiába, s az általános kapkodásban, amikor a közvetlenül érintettek tanácstalanul sopánkodnak összevissza, tapintatosan, de erélyesen közbelépett, megkérdezve, kiket kell értesíteni, és cselekedett, intézkedett. Így történt, állapította meg Jámbor elégedetten. Aztán szörnyen elszégyellte magát. Ezzel foglalkozom most ahelyett, hogy szegény Tituszra koncentrálnám a gondolataimat? ... De hiszen éppen ettől húzódozott.

Léhaságáért a híradót büntette meg. Első benyomására ráhazudtolva, egyszerre rendkívül ellenszenvesnek találta szemérmes közlését, rikácsoló hangját, s hogy ezzel a közlés tartalmához mérten elenyészően csekély bosszúsággal se kelljen tovább foglalkoznia, hirtelen megállapította, hogy a híradó csak Aszalayné lehetett, a Titusz körüli hölgykoszorúnak az a tagja, aki '36 telén honosodott be a páholyba, az Aurélia–Homály–botrány idejében, amikor úgy Titusz, mint Aurélia kémekkel és cinkosokkal vette körül magát. Amikor a kebelbeliek, akiket sértett és untatott a frissüetű bizalmasok befogadása, kezdtek egyenként kimaradni a kávéházból.

A szórakozottságba menekülés, a bujkálás a valósággal való szembenézés elől, a mellékes dolgokkal való bíbelődés, hogy ne kelljen tudomásul vennie a fő dolgokat (mintha valaki, aki fél a világtól, de egyben kíváncsi is rá, úgy zsongítaná le a rádióját, hogy minél több állomást halljon egyszerre, de egyiket se tisztán, hogy az elhaló sóhajokból, sikolyokból és dörmögésekből előállítsa azt a világot,

amely lelki hullámhosszának megfelel), ez a magatartás már rég nem volt Jámbor rendes életformája. Akkor szűnt meg, mikor a társadalomban elhelyezkedett s valamenynyire érvényesült is. Az elfoglaltság feloldotta a védekező burát, amelyet kiszolgáltatottsága ellensúlyozására magára kényszerített. Számba vehető lett, gyakorlatiasabb. Ez az értesülés azonban – Timár Titusz halála – visszavetette régi állapotába, mint a makkegészségesnek tetsző tüdőbeteget egy hirtelen szélroham, egy hirtelen időváltozás.

Két napig úgy járt-kelt alattomosan, holdkórosan ismét, akárcsak tíz év előtt. „Maga örökké fiatal marad” – hízelgett neki valaki a temetőben. Jámbor szétnézett. Úgyszólván mindenkit ismert, aki a halottasház kapuján kijött. Az elhunyt keshedt kortársait és asszonyaikat, akik hiúságukból kifeledkezve, festetlenül szipogtak, és bámulták a koszorúkkal megrakott koporsószekeket az előnytelen délutáni világításban. Tudta, ismerte csalódásait, gondjaikat, gondosan rejtegetett kék foltjaikat. Minden rossz kívülről jött, és minden, ami szép volt és derűs, a Beleznaiban történt velük. A Titusz-törzsasztal körül. Jámbor elképedt, mikor végigjártatta rajtuk a tekintetét. Külön-külön talán nem döböntették volna meg ennyire, de most, hogy újra együtt látta őket, elképedt meglepetésében. Ilyen könnyörtelen az idő? Ilyen könnyörtelen. A szellő csüggedten babrálta a koszorúszalagokat. A menet elindult.

Jámbor hátramaradt, hogy szabadon sirathassa, nem a halottat (hol volt az már?), hanem az ismerőseit. Azokat, akik visszamaradtak, akiket Titusz a barátságába fogadott,

s akiket itt hagyott, ebben az egyszerre sokkal szűkebbé lett világban. Miközben a menet végén bandukolt, valaki melléje csatlakozott. Tomcsics volt, az asztaltáncoltató. Jámbor beléje karolt.

Tomcsics sürgősen közölte, hogy csak illendőségből jött el a temetésre, mert ő természetesen nem hisz az egészben. Mindenki itt van, csak Titusz hiányzik – mondta fölényesen.

– Hol van? – kérdezte Jámbor suttogva.

Tomcsics ráncba szedte a homlokát.

– Máshol – mondta szigorúan. – Meg nem határozható helyen. – Aztán előrement, lábujjhegyre állt, és helytelenítő arckifejezéssel nézte a levegőbe emelkedő koporsót. Mikor eltűnt, hitetlenkedve csóválta a fejét.

Jámbor hátrább húzódott. Elhatározta, hogy megvárja, míg a gyászolók elszélednek, és aztán megy csak oda a kis halomhoz, amelyet elborítottak a koszorúk. Mihelyt a tömeg oszlani kezdett, elfogta a holdkórosság, és az ellenkező irányba hagyta sodortatni magát. Majd máskor, egyszer – legyintett csüggedten. Mára elég volt az emóciókból.

A következő gondolattal aludt el aznap: ha Tomcsicsnak igaza van, akkor Titusz feltétlenül megkísérli, hogy jelt adjon „onnan”. Ezt, ha módja van rá, semmi esetre sem mulasztja el. Csakhogy – tűnődött Jámbor tovább – vajmi kevés valószínűsége van annak, hogy éppen engem szemel ki médiumul. Valószínűleg olyasvalakit választ ki majd a kísérletéhez, akinek a meggyőzésére több súlyt helyez. Valami matematikust vagy természettudóst. Fehér Lipótot vagy Gróf Gyulát. Velem nem kellene különösebben laborálnia. Tudhatná, hogy a legkisebb megnyilatkozására

is felfigyelek. Mi lehetne az? Feltétlenül valami mulatságos vagy gyengéd dolog. Például a levegőbe varázsolt ananász vagy Giopardi ausztráliai költő versei. Az is lehet, hogy mindebben akadályozva van. Amíg átalakul... És Jámbornak zúgni kezdett a füle, mintha víz alatti harangokat hallana, és megindultan szép shakespeare-i sorokra emlékezett.

*Nothing of him that doth fade
But doth suffer a sea-change
Into something rich and strange**

– mormolta. Könnyezve nézte a mennyezetet és hajnalig tépelődött, hol van Titusz.

Vízen és szárazon

Egy hét múlva átgyalogolt Budára, hogy megnézze, mi lett a Beleznaiból. Mióta átalakították, egyszer látta csak késő éjszaka a villamosból. Mérgeszöldre festett homloktábláján hidegen hivalkodó villanykörtefüzér szemezett a sötéttel.

Ebben az időben lépett be tíz év előtt először a Beleznai forgóajtóján, hogy erőt gyűjtsön a Titusszal való találkozáshoz. Halogatta, húzta az ügyet. Nem szeretett sehova először felmenni. Holott mi történhetik?

* „...nem is él, de meg se hal, / lesz a tenger közepén / holmi színes, furcsa lény.” (Shakespeare: *A vibar*. I. felvonás, II. jelenet. Fábri Péter fordítása – A szerk.)